چالش های مرتبط با نقش دولت در فضای مجازی، ارائه یک نظریه زمینه‌ای

کورش عباسیان[1]، سیدعلیرضا افشانی[2]، حسین اسلامی[3]

۱-دانشجوی دکتری مدیریت رسانه، واحد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی یزد، ایران.۲نویسنده مسئول.۲-گروه علوم اجتماعی، واحد یزد، دانشگاه یزد، یزد، ایران۳-گروه مدیریت رسانه، واحدیزد، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد، ایران

اطلاعات مقاله

نوع مقاله
پژوهشی

تاریخچه مقاله
دریافت : ۹۷/۱۲/۱۸
پذیرش :۹۸/۳/۲۱

کلید واژگان
شبکه‌های اجتماعی مجازی، دولت، نظارت، کنترل، امنیت، پدافند غیر عامل

نویسنده مسئول
Email:

چکیده

مقدمه: وجود آسیب‌ها و تهدیدهای فرهنگی اجتماعی باعث شد تا پیش از آنکه شبکه‌های مجازی از طریق برنامه‌های تلفن همراه به سادگی در دسترس عموم کاربران قرار گیرد امکان دسترسی به برخی از آنها از طرف دولت، جهت افزایش امنیت اطلاعاتی داخلی محدود شود زیرا اگر پیام‌رسان‌ها و کانال‌های شبکه‌های اجتماعی، در بستر سرویس‌های خارجی شکل گرفته و میزبانی شوند شاهد تهدیدهای سیاسی، فرهنگی و ...خواهیم بود. در این صورت، کنترل و نظارت بر هیجانات اجتماعی و رصد جریان‌های سیاسی، از دسترس خودی‌ها خارج شده و بیگانگان با تحلیل محتواها زمام افکار عمومی را به دست می‌گیرند. در این میان، کشور برای حفظ امنیت ملی راهبردهای دفاعی را در پیش می‌گیرد. پژوهش حاضر در راستای پاسخ به این سوال بوده که؛ نظارت و نقش دولت و حکومت در کنترل شبکه‌های اجتماعی مجازی برای حفظ امنیت در چه حدی بوده است؟ و چگونه می‌توان به واسطه پدافند غیرعامل، امنیت این شبکه‌ها را به حداکثر رساند؟

روش کار: پژوهش حاضر با روش کیفی و رویکرد نظریه زمینه‌ای انجام شد که به واسطه نمونه‌گیری نظری و هدفمند ۱۹ نفر از مطلعین به عنوان جامعه هدف انتخاب شدند و نمونه‌گیری با این حجم به اشباع نظری رسید، اما برای اطمینان بیشتر مصاحبه‌ها تا ۲۲ نفر ادامه یافت. روش مصاحبه عمیق مهم‌ترین فن گردآوری داده‌های زمینه‌ای در این پژوهش بوده و تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق کدگذاری‌های متفاوت انجام شد.

یافته ها: پیاده‌سازی و کدگذاری گزاره‌های مستخرج از مصاحبه‌ها شامل۲۰ مفهوم، ۱۳ مقوله اصلی، ۹ مقوله هسته و نهایتا یک مقوله هسته نهایی با عنوان چالش نقش دولت در فضای مجازی بوده است.

مقدمه

با وجود اینکه تلفن همراه و شبکه‌های اجتماعی مجازی به نوبه خود یک ابزار ارتباطی مناسب و دارای کارکردهای مفید و موثر بوده که مورد توجه بسیاری از روشنفکران است، در سوی دیگر برخی افراد از این شبکه‌ها روی تلفن همراه ابراز نگرانی کرده، وجود آن را به واسطه تهدیدهایی چون به مخاطره افتادن سلامت اجتماعی جامعه، نقض حریم خصوصی افراد، به خطر افتادن امنیت ملی، شکل‌گیری شایعات و اخبار کذب و غیره، زیانبار دانسته و برجلوگیری و محدود کردن استفاده از آن تاکید داشته‌اند. (۱). در طول ظهور و فراگیر شدن این شبکه‌ها بارها شاهد اختلاف نظرهایی بر سر نظارت تام و یا عدم نظارت بر آنها بوده‌ایم (۲). قدرمسلم این است که هر دو دیدگاه، به آسیب‌های احتمالی اذعان و در کمترین احتمال نگرانی‌هایی از این دست را داشته‌اند. از این رو ضرورت تبیین نقش نظارتی دولت و حکومت در شبکه‌های اجتماعی در کنار سایر رسانه‌های مجازی، دارای اهمیت بسیار است. اگر پیام‌رسان‌ها و کانال‌های شبکه‌های اجتماعی، در بستر سرویس‌های خارجی شکل بگیرند در این صورت، کنترل و نظارت و رصد آنها، از دسترس خودی‌ها خارج شده و بیگانگان با تحلیل محتواها زمام افکار عمومی را به دست گرفته شاهد تهدیدهای سیاسی، فرهنگی و...خواهیم بود. شبکه‌های اجتماعی مجازی، دو نقش اساسی را برعهده دارند؛ از یک سو، فرهنگ سیاسی عامه را تحت تأثیر قرار می‌دهند و از سوی دیگر، ممکن است در تصمیمات حاکمیت جامعه موثر واقع شوند (۱). تا سال ۱۹۹۰ حدودا ۴۰ سال نظام امنیتی دنیا بر دو حوزه شرق و غرب می‌چرخید. با رشد فناوری و همزمانی آن با فروپاشی شوروی و نابودی قطب شرق، جهان به سمت نظام تک قطبی با محوریت آمریکا پیش رفت. رشد فناوری در حوزه‌های مختلف موجب شکل گیری حوزه‌های جدیدی از فرصتها و تهدیدات مختلف شد (۳). این تحولات در حوزه نظامی، ماهیت جنگ را نیز تغییر داد. بخشی از این تهدیدات به حوزه رسانه آمده و نظام امنیتی جهان و شاخص‌های قدرت را دستخوش تغییرات اساسی کرد. تا جایی که امروزه سرعت انتقال داده‌ها بسیار افزایش یافته است. در فضای سایبر زمان و فرصت بسیار سریع تغییر می‌کند پس ما برای مقابله با آن باید

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

سیستمی را طراحی کنیم که بتواند تهدیدات موجود را تشخیص داده و در برابر آن مقابله کند. به طور سنتی، تهدیدهای خارجی اصلی‌ترین تهدیدها برای امنیت ملی ما محسوب می‌شوند. انواع تهدیدهای خارجی را می‌توان به این ترتیب طبقه‌بندی کرد: تهدید نظامی، اقتصادی، سیاسی، حقوقی، اجتماعی، فرهنگی، سازمان‌های بین‌المللی، گروه‌های تروریستی و رسانه‌ای. ابزار اعمال تهدیدهای رسانه‌ای؛ شامل اینترنت، رادیو، تلویزیون، ماهواره‌ها و امثال آن هستند. تهدید رسانه‌ای یکی از انواع تهدیدهای آرام بوده که در آن سربازان میدان نبرد؛ خبرنگاران، سردبیران و نویسندگان رسانه‌های مختلف اعم از مکتوب، صوتی و تصویری، ماهواره‌ای و بین-المللی، اینترنتی و الکترونیکی هستند. تهدیدهای رسانه‌ای، قواعد و مقررات خاصی دارند که تصویرسازی، افکارسازی، تحریف، دستکاری اطلاعات، بمباران و جعل خبری، مرعوب سازی، شایعه‌سازی، تبلیغات، شوک‌های خبری، بزرگ نمایی و برجسته‌سازی از آن جمله‌اند. (۴). سوء استفاده برخی قدرت‌ها از ظرفیت‌های بالای رسانه‌ای، به »استبداد اطلاعاتی «که شکل تازه‌ای از استبداد سنتی است منجر می‌شود. با این وجود همچنان راه درازی تا محو استبداد به ویژه در قالب جدید آن (استبداد اطلاعاتی) باقی مانده است (۵). لذا، کشور برای حفظ امنیت ملی، راهبردهای دفاعی- که هم بعد نظامی دارند هم بعد غیرنظامی- را در پیش می‌گیرد. از این ابعاد به ترتیب با عنوان پدافند عامل و غیرعامل یاد می‌شود. (۳). با تبیین مولفه‌های نرم‌افزاری این شیوه دفاع، بدون شک هزینه‌های کشور در حوزه های روانی، فکری و فرهنگی نیز کاهش و قدرت نرم کشور ارتقا می یابد ونتایج بیشتر و ماندگارتری برای ارتقای امنیت ملی نظام خواهد داشت و چه بسا نادیده گرفتن این جنبه از قدرت (نرم)، هزینه مادی و معنوی تامین امنیت را افزایش خواهد داد (۶). در خصوص شبکه‌های اجتماعی یک حوزه مهمی که وجود دارد، اینترنت و مردم است. سازندگان تلفن همراه با کمک ابزارهای پیشرفته و برنامه‌های متعدد به اطلاعات کاربران خود دسترسی دارند و به نوعی مدیریت و کنترل مردم را از طریق گوشی‌های تلفن همراه در اختیار دارند. مثلا در هنگام نصب برخی برنامه ها از مخاطب تایید چند موضوع نظیر دسترسی به شماره تلفن‌ها، عکس‌ها و... اشتراک‌گذاری آنها درخواست می-شود و با عدم پذیرش یک مورد، برنامه نصب نمی‌شود. اطلاعات دفترچه تلفن گوشی همراه با تکنیک داده کاوی و با هوش مصنوعی با هم تلفیق شده و شبکه ای از ارتباطات و اطلاعات، جمع آوری می‌شود و مشخص می‌کند مخاطب با چه کسانی ارتباط دارد و این افراد چه ویژگی‌ها و مشخصاتی دارند. این برنامه‌ها تقریبا همه اطلاعات درباره شخصیت مخاطب را می‌تواند نشان دهد. در مجموع معماری جدید جهان بر مبنای توسعه زیرساخت‌های سایبری است که بر کشور ما هم اثر خواهد گذاشت (۷). در مدل زنجیره ای اطلاعات، دولت‌ها هیچ کنترلی بر شبکه‌های اجتماعی ندارند. در این اقتصاد دیجیتالی مشاغلی بر بستر شبکه‌های اجتماعی و خارج از کنترل دولت ایجاد می‌شود. اتفاقی که اینجا رخ می‌دهد این است که حکومتی داخل حکومت دیگر شکل می‌گیرد. در این فضا اشراف اطلاعاتی به دست بیگانگان می‌افتد، در نتیجه حکم شرعی حکومتی حاکمیت اجتماعی بر مردم چیست؟ اگر براساس فتوای فقها اشراف یک مرد کافر بر یک زن مسلمان حرام است، اشراف یک شبکه بر کل مردم چه حکمی دارد؟ حتما حرام است و لذا نیاز است تا حکومت با ترفندهای پدافند غیر عامل از این امر جلوگیری کند. شبکه‌های اجتماعی مجازی، به عنوان یک قدرت نرم، زمینه قدرت‌یابی افراد در برابر سازمان‌ها و دولت‌ها را افزایش می‌دهد. حکومت‌ها و حاکمانی که توانایی آینده‌نگری و ارائه راهکارهایی مناسب در مواجهه با این فضا و شجاعت ترک رویه‌های کهنه را از خود نشان ندهند، جامعه را به آستانه خیزش‌های اجتماعی سوق می‌دهند (۱). اقبالی و خلیل‌زاده (۷) در پژوهشی نشان دادند که لزوم رعایت اصل عدم مداخله در امور داخلی دولت‌ها توسط رسانه‌های فراملی مقدم بر رعایت حق آزادی بیان می‌باشد. در عصر حاضر، رسانه‌ها به سلاح جدید جنگی مبدل گشته‌اند و تهاجم نظامی جای خود را به تهاجم فرهنگی داده، مهمترین چالش‌های دولت‌ها، مقابله حقوقی و قانونی و مبتنی بر منطق در برابر این حملات است. اسماعیلی و ثناقربانی (۸) پس از بررسی سناریوهای محتمل و مشخص کردن الگوهای مطلوب (اسناد بالادستی و فرمایشات رهبری) نتیجه گرفتند اگر عزم عمومی برای استفاده از فرصت‌ها و مقابله با چالش‌ها نباشد؛ انتخاب آینده نظام در فضای سایبر، انتخاب بین بد و بدتر خواهد بود. سعد (۸) در پژوهشی بیان کرد اگر اعمال محدودیت در فضای مجازی با نگاه حداقلی انجام گیرد تأثیرگذاری به شدت افزایش می‌یابد و آسیب‌های احتمالی فیلترینگ به حداقل می‌رسد که این به معنای مساعد شدن فضای آزادی بیان، در سیاستگذاری کنترل فضای مجازی است. خلیلی پور و نورعلی وند (۹) در پژوهشی نشان دادند تهدیدات سایبری به واسطه قیمت پایین ورود، گمنامی و تأثیرگذاری شگرف، با انتشار قدرت ظرفیت بیشتری برای دولت‌های کوچک خلق کرده و به ورود بازیگران جدیدی همچون گروه‌های سازمان یافته به معادلات قدرت جهانی منجر شده اند. عاملی و حسنی (۱۰) در پژوهشی با مطالعه تطبیقی سیاست‌گذاری‌ها در برخی کشورها، راهبردهای اتخاذ شده را به سیاست‌های سلبی؛ شامل حذف، کنترل و نظارت و سیاست‌های ایجابی شامل تولید و مدیریت محتوا، دیجیتال‌سازی و دسترس‌پذیر ساختن اطلاعات در اینترنت، دسته بندی کردند. بیگدلو (۶) تأثیر پدافند غیرعامل بر قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران را مورد بررسی قرار داده است. در این مقاله سعی شده به

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

چگونگی تأثیر اصول پدافند غیرعامل بر قدرت نرم پاسخ داده شود. یاسمی نژاد، آزادی و امویی (۱۱) در پژوهش خود نشان دادند فضای مجازی با وجود تمام فوایدشان، بخش عمده‌ای از جرایم مربوط به حوزه اینترنت را به خود اختصاص داده اند. صادقیان (۱۲) در پژوهشی‌نشان داد برخلاف تصور برخی، رسانه‌ها در تقابل با امنیت عمومی و ملی نیستند، بلکه مکمل و مهم ترین عامل تقویت کننده امنیت عمومی و ملی بوده و برای پیشگیری از تهدیدات، بیش از هرچیز به تقویت رسانه ها به عنوان زمینه ساز توسعه امنیت ملی و عمومی نیازمندیم. نتایج پژوهش الاسیری و همکاران (۱۳) نشان داد تأثیر استفاده از فناوری‌ها و شبکه‌های اجتماعی بر روی معاشرت، تمرکز و ارتباطات اجتماعی بسیار قوی و معنی دار بوده است. یافته‌های پژوهش تیلور (۱۴) نشان می‌دهد که شبکه‌های اجتماعی مجازی در ترکیب با نفوذ قدرت‌های غربی حرکت به سوی همگن‌سازی جهانی را آغاز کرده‌اند که این حرکت سبب ایجاد تضاد و ستیز در جهان و حرکت برخی ملت‌ها به سوی شکست و تضعیف هویت ملی و سنت‌هایشان شده است. آزاریاس و همکاران (۱۵) در مطالعه‌ای بیان کرده‌اند که شبکه‌های اجتماعی مجازی در کشورهای درحال توسعه رشد درخور توجهی داشته‌اند. همچنین تعداد قابل ملاحظه‌ای از پژوهش‌های خارجی در حوزه های شاخصه‌های تهدیدات سایبری توسط موسسه ساندیا (۱۶) ارزیابی تهدیدات سایبری و همچنین متدولوژی ارزیابی و اصلاح تهدیدات سایبری توسط آنها صورت گرفته است.

روش کار

در پژوهش حاضر، رویکرد تحقیق نظریه زمینه‌ای انتخاب شد. مشارکت‌کنندگان تحقیق، تعدادی از صاحب‌نظران کلیدی در حوزه پدافند غیرعامل بودند. نمونه‌گیری با نمونه‌ای از افراد شبیه به یکدیگر آغاز و همچنان‌که اطلاعات، جمع‌آوری و مقوله‌ها ظاهر شدند. نمونه‌گیری تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. با اخذ مصاحبه از ۱۹ نفر از مطلعین، اشباع داده‌ها حاصل شد ولی برای اطمینان بیشتر تا ۲۲ نفر ادامه پیدا کرد. قابلیت اعتماد یافته‌ها به روش مشارکت طولانی و مشاهده مداوم در میدان تحقیق، بررسی همکاران، تایید مشارکت کنندگان و توصیف غنی تایید شد. تایید پایایی تحقیق نیز با رعایت اصول و نکات مصاحبه، ثبت رخدادهای کامل و پیاده سازی دقیق انجام گرفت.

یافته‌های تحقیق

یافته‌های پژوهش حاضر جداول و فرایندی را شامل می‌شود که در آن مطلعین کلیدی نظر خود را در خصوص شبکه‌های اجتماعی مجازی، امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران و نقش دولت و حکومت در کنترل این شبکه‌ها و اهمیت امنیت و حریم شخصی شهروندان برای دولت ابراز داشته‌اند. نتایج یافته‌ها و مصاحبه‌ها در گام نخست به‌صورت گزاره‌هایی در قالب جدول شماره ۱ و در گام بعدی از گزاره‌های مستخرج مفاهیم اصلی و کلیدی انتخاب و در جدول شماره ۲ ارائه گردید.

در گام سوم با توجه به دسته‌بندی مفاهیم مقولات اصلی انتخاب و نتایج آن در جدول ۳ و فرایند استخراج مقوله های اصلی (هسته‌ای) با توجه به مقوله های اصلی در جدول شماره ۴ آورده شده است و در نهایت نیز با در نظر گرفتن ۹ مقوله اصلی، چالش های نقش دولت در فضای مجازی به عنوان هدف اصلی این پژوهش شناسایی شد.

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش اهمیت نظارت و نقش دولت و حکومت در شبکه‌های اجتماعی مجازی برای حفظ امنیت بررسی شد و در خصوص اینکه چگونه می‌توان به واسطه پدافند غیرعامل امنیت این شبکه‌ها را به حداکثر رساند مصاحبه‌های عمیقی صورت گرفت. نتیجه پیاده‌سازی و کدگذاری گزاره‌های مستخرج از مصاحبه‌ها تعداد ۲۰ مفهوم، ۱۳ مقوله اصلی، ۹ مقوله هسته و نهایتا یک مقوله هسته نهایی با عنوان پروبلماتیک نقش دولت در فضای مجازی بوده است. پیوند تأمین امنیت در اجتماع با اقتدار و قدرت برتر، مرجع ذاتی تأمین امنیت را در انحصار حاکم جامعه قرار خواهد داد. با توجه به آنکه »فقیه ولایت بر مصالح عمومی دارد و لذا حکمش نافذ است «((کرکی، ۱۴۱۴ :۲۴) و با استناد به ضرورت پیش‌گفته در باب مسئله تأمین امنیت، می‌توان مقوله امنیت را ذیل امور عرفی قرار داد و فقیه جامع‌الشرایط را حسب وظیفه و رسالت دینی اش مسئول تأمین امنیت به عنوان مصالح عمومی جامعه دانست. لذا در میان افراد جامعه اسلامی که در روایات به اعضای یک بدن تشبیه می‌شوند، پیوند بسیار عمیقی وجود دارد. به همین دلیل، تهدید بخشی از امت نیز امنیت اجتماعی را به خطر می‌اندازد و لازم است حکومت و دولتمردان به برقراری امنیت در تمام زمینه‌ها کوشش بورزند. در بین افراد مختلف موضوع اهمیت امنیت شهروندان در چشم افراد حکومتی مختلف بوده است.توجه به مسائل امنیتی مربوط به شهروندان تا جایی باید مورد نظارت و کنترل حکومتی باشد که خود به نوعی در حریم خصوصی و امنیت فردی افراد جامعه دخیل نگردد. زیرا نظارت و کنترل بی‌اندازه حکومتیان در روند کاربری، خود به نوعی اختلال در حریم شخصی و امنیت اطلاعات آنها وارد خواهد کرد.

حذف شبکه‌های اجتماعی مطلقاً نمی‌تواند هیچ راهکار درستی باشد. اما از آن طرف هم نباید این واقعیت را فراموش کنیم که هیچ فعالیت اجتماعی و عمومی نمی‌تواند بدون کنترل و نظم به حال خود رها شود. در صورت محدود کردن دسترسی بین یک

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

دوراهی قرار می‌گیریم که از یک سو باید تعادلی را بین کنترل فعالیت‌های اجتماعی در جهت منافع عمومی جامعه در نظر بگیریم و از سوی دیگر به واقعیت‌هایی که به بخشی از عادات و سبک و سیاق زندگی مردم تبدیل شده احترام بگذاریم. لذا دولت‌ها در مورد فعالیت در عرصه سایبر و محیط مجازی از جمله عضویت در شبکه‌های مجازی دو سیاست را در پیش گرفته‌اند؛ برخی از دولت‌ها تلاش کردند با سیاست‌های کاملاً محدود کننده به روش‌هایی که به نوعی از بالا نظارت بسیار سنگینی را بر فعالیت در محیط مجازی اعمال می‌کند، با توسعه مصادیق مجرمانه، فعالیت در حوزه‌های مجازی را محدودتر کنند و این طبیعی است که یک نتیجه خیلی روشن آن محدود شدن حق آزادی بیان، محدود شدن زمینه‌های بروز و ظهور افکار جمعی، ایده‌های اجتماعی و تحرکات عمومی حتی در مسائل بسیار سازنده بوده است. سیاست دیگری که در خیلی از کشورها انجام گرفته اعمال سیاست‌های خودتنظیمی بوده؛ به این تعبیر که قوانین بسیار دقیق و مشخصی در نحوه استفاده از شبکه‌های اجتماعی و استفاده از محیط مجازی وضع شده و نهادهایی که به عنوان نهادهای دادخواهی و رسیدگی کننده به شکایات بوده‌اند به صورت خیلی منضبط در مورد نوع فعالیت در شبکه‌های اجتماعی تأسیس شدند و به این ترتیب خود مردم این درک را پیدا کردند که از محیط مجازی چگونه استفاده کنند. نبود مراتب قدرت در فضای مجازی، باعث می‌شود فردیت افراد در جمع حل نشود. اگرچه هدف خوش بینانه شبکه‌های اجتماعی، کمک به تسهیل روابط، همکاری و تعامل بین افراد، سازمان‌ها و مؤسسات در موضوعات گوناگون از قبیل تجارت، پزشکی، آموزش و... است اما آسیب‌های بی‌شماری را نیز با خود به همراه می‌آورند و می‌توانند موجب مختل شدن امنیت شوند. لذا نیاز است برای جلوگیری از برخی آسیب‌ها دولت و حکومت تا جایی که باعث آزار مردم و کاربران نشود و نیز حق شهروندی و آزادی شخصی و حریم خصوصی آنها را مختل نکند، وارد عمل، نظارت و کنترل این فضاهای مجازی شوند. همچنین می‌توان گفت؛ در بعد امنیت بحث جاسوسی‌های سایبری پرطرفدارترین آفند است لیکن گشت و گذار در فضای مجازی برای دیپلمات‌ها مستلزم رعایت موازین امنیتی و عدم در اختیار گذاشتن اطلاعات است. این فضا فقط شامل وب نشده و حتی نرم‌افزارهای پیام رسان و مرورگرها و حتی مکالمات ساده تلفنی را نیز به عنوان تهدید شامل می‌شود. تنها پدافند مورد استفاده، حفظ حریم امنیتی و در صورت لزوم عدم استفاده از وسایل هوشمند موجود است.همچنین از طرفی شایعه پراکنی‌های سیاسی و امنیتی تهدیدی دیگر در فضای سایبری است به نحوی که می‌توان آن را به عنوان ابزاری برای جنگ نرم دانست. لازم به ذکر است که شبکه‌های ماهواره‌ای نیز از همین روش برای نفوذ در کشورها بهره می‌گیرند و در این بحث نیز تنها راه پدافندی غیرعامل برای مقابله، آموزش جامعه برای استفاده از منابع خبری معتبر و تایید شده به همراه اعلام روش‌های نفوذ و آگاهی دادن جامعه و بستن حفره‌های امنیتی افکار مخاطب است.

معرفی مدل پارادایمی

فضای سایبری محیطی بسیار پیچیده می‌باشد که هر روز نیز به پیچیدگی‌های آن افزوده می‌شود. برای ایجاد امنیت در این فضا و برای اینکه پدافند غیرعامل در بهترین حالت ممکن انجام شود، نیاز است که با تهدیدهای این محیط آشنا شده و سپس نسبت به ایمن‌سازی آن اقدام شود. همانطور که جمع بندی کردیم شبکه‌های اجتماعی مجازی دارای قدرت بالای تخریب‌گری هستند و لازم است تا دولت‌ها و افراد حکومتی و مسئول با نگاهی ریزبینانه و عقلانی با

زیربنایی، تامین نیازهای حیاتی، تداوم خدمت رسانی عمومی و تسهیل اداره کشور در شرایط تهدید و بحران و حفظ بنیه دفاعی را به شیوه پدافندی غیرعامل محقق سازند. توجه به این نکته ضروری است که کشورهایی که توسعه پدافند غیرعامل را به عنوان یک سیاست دفاعی مستمر در دستور کار خود قرار می‌دهند، هیچگاه در معرض اتهام تهدید علیه کشورهای دیگر قرار نمی‌گیرند. لذا، کشورهایی که پدافند غیرعامل را به عنوان یک راهکار اصلی بر می‌گزینند به شرایطی از نظر کاهش آسیب‌پذیری دست می‌یابند که مطامع کشورهای تهدیدکننده علیه آنها کاهش می‌یابد. در این پژوهش با توجه به سوال و هدف اصلی پژوهش و بررسی مصاحبه‌ها، یک مقوله هسته نهایی برای این کار تحت عنوان پروبلماتیک نقش دولت در فضای مجازی انتخاب شد. در این روند یک سری مسائل و شرایط علت و یا زمینه‌ساز ایجاد آن بوده و بعد از آن استراتژی‌ها و پیامدهایی به وجود آمده‌اند که با یک جمع‌بندی کلی در مدل پارادایمی بدان اشاره خواهد شد. در نهایت با جمع‌بندی مقولات پژوهش که در بخش قبلی در جداول و خط داستان از آنها صحبت شد نتایج در قالب مدل پارادایمی ارائه شود.

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

جدول شماره ۱- استخراج گزاره‌ها

	گزاره‌ها
۱	به عنوان یک اصل بنیادین و اخلاقی از جایگاه ویژه ای برخوردار است
۲	در زمره کنونی ترین موضوعات حقوق هر انسان است لذا، توجه همه دولتها را به خود جلب کرده است
۳	از جمله مهمترین وظیفه دولتمردان به روزکردن قوانینی است که در حوزه حریم شخصی افراد وضع شده اند
۴	امنیت و حریم خصوصی شهروندان به میزان کمی برای دولتمردان اهمیت دارد
۵	زیرا اولویت اول برقراری و حفظ امنیت ملی است که دولتمردان سعی دارند کلیه اقدامات را در این حوزه انجام داده و امنیت ملی را حفظ نمایند. در مرحله بعد امنیت و حریم خصوصی شهروندان حاتز اهمیت است .
۶	بسیار پر اهمیت است چرا که امنیت و حریم خصوصی شهروندان مستقیما امنیت ملی را در بر خواهد داشت
۷	هر اقدامی که توسط دولت در جهت حفظ حریم خصوصی و امنیت جامعه و شهروندان انجام شود قطعا تاثیر مثبت و مستقیم روی امنیت ملی خواهد داشت و هر دو مکمل یکدیگر خواهند بود .
۸	برای هر دولتی ایجاد حس امنیت و آرامش برای شهروندان پر اهمیت بوده و در اولویت قرار دارد
۹	باید در این راستا تلاش نماید زیرا هرچه شهروندان از نرم افزارها و پیامرسان‌های داخلی و بومی استفاده نمایند امنیت اطلاعات شهروندان نیز حفظ شده و از جاسوسی عوامل خارجی نیز با تدوین قوانین خاص جلوگیری می□شود
۱۰	برای همه دولت‌های متعهد دنیا شهروندان در اولین اولویت قرار دارند
۱۱	همه ی مسئولین در راستای تحقق آن گام برمیدارند .
۱۲	پر اهمیت هست، امنیت از چنان جایگاهی در میان دولتها برخوردار است که در سیاست بین‌الملل از آن با عنوان سیاستهای اعلی نام برده می‌شود.
۱۳	بند خ از منشور حقوق شهروندی مواد ۳۶ تا ۴۲ این منشور را شامل می‌شود و حق حریم خصوصی نام گرفته است
۱۴	مناسب است دولت، رویکرد فکری درستی در قوۀ مجریه راجع به الزامات قانون اساسی برای حمایت از حریم خصوصی مردم در پیش بگیرد که به‌جز حریم خانوادگی و مسکن افراد و حریم فکری و اعتقادی و شخصی و حریم اطلاعات هویتی و احوال شخصیۀ افراد، حریم خصوصی در حوزۀ ارتباطات و مکاتبات و مذاکرات افراد را نیز تحت پوشش قرار دهد.
۱۵	دولت برای تحقق ماده ۳۶ باید از اِعمال رویکردهای اجرایی که نقش در حریم خصوصی مردم ازجمله حریم ارتباطات را امری غیرمهم و معمولی جلوه می‌دهد جلوگیری کند.
۱۶	نباید از یاد برد که بخشی از نارضایتی محصول حس مردم از نقش قدرت سیاسی در زندگی و حریم شخصی ایشان است . تعریف‌نشده ماندن حریم خصوصی نیز بر احساس نارضایتی ذهنی افزوده است.
۱۷	یکی از بارزترین دستورات حفظ حریم خصوصی را به غیر ازمواد قانون اساسی دستورات ۸ ماده ای امام خمینی (ره) بیان کرد.
۱۸	بسیاری از کشورهای دنیا برای آنکه حفظ حریم خصوصی افراد را دارای ضابطه نمایند قوانینی را در این راستا وضع نمودند

جدول شماره ۲- فرآیند استخراج مفاهیم

گزاره	مفاهیم
اگر با دیدگاه منفی به این تغییر نگاه کنیم به نوعی این حس در میان کاربران القاء می‌شود که آرامش زمانی اتفاق می‌افتد که اطلاعات و تبادلات آنها در شبکه‌های اجتماعی و سایر بسترهای فضای مجازی توسط دستگاه‌های نظارتی و امنیتی کشور هدف قابل رهگیری و پایش نباشد	وجود نظارت و پایش و بازیابی اطلاعات
حتی اگر این دسترسی نیز به صورتی مهیا گردد، این اطلاعات رمز شده قابل بازیابی نباشد	
امنیت میتواند با رصد فعالیت‌های شبکه‌های مجازی توسط نهادهای مختلف تغییر کند	
اگر عموم مردم حس کنند که فعالیت‌هاشان در این شبکه‌ها توسط عامل بیرونی رسد میشود دیگر احساس امنیت نخواهند کرد.	
به این صورت که آن کاربر به راحتی بتواند توسط افرادی پیگیری شود و فعالیت او بررسی شود.	

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

مفاهیم	گزاره
سرقت و لو رفتن اطلاعات شخصی	در صورتی که شهروندان یک جامعه احساس خطر نموده و از سرقت اطلاعات شخصی خودشان در فضای مجازی توسط دولت و یا دولت‌های دیگر احساس خطر کنند.
	لو رفتن اطلاعات شخصی توسط اپلیکیشن‌ها
آسیب‌های احتمالی پیش روی کاربران	دغدغه خاطر بابت آسیب‌های احتمالی در برابر مزایای شبکه‌های اجتماعی و محیط خصوصی
	وجود ترس از دست دادن و یا آسیب رسیدن به جان و مال یا آبروی خود در شبکه‌های اجتماعی
توانایی ملت در حفاظت از دارایی مادی و معنوی خود در برابر تهدیدات و خطرات	امنیت ملی توانایی یک ملت است برای حفاظت از ارزشها، اصول و اعتقادات خود در برابر تهدیدات
	توانایی یک ملت است برای حفاظت در برابر تهدیدات به ویژه تهدیدات خارجی
	توانایی کشور در دفع تهدیدهای خارجی علیه حیات سیاسی یا منافع ملی
	بالابردن توان نظامی موجب میشود که تهدیدهای خارجی نتواند کشور را از پی گرفتن منظور خود که همانا حفظ حیات و پیشبرد منافع ملی است باز دارد.
	انجام اقدام‌های سلبی برای برطرف کردن تهدید
	از دید کنشگر امنیت ملی یعنی تلاش دولت‌ها جهت دفع تهدیدهای دشمنان و خطرات احتمالی
	حفظ شهروندان در سایه دولت مشروع از خطرات و تجاوزهای کشورهای خارجی
	امنیت ملی از جان و مال شهروندان از آسیب‌های مهاجمان بیگانه
	امنیت ملی در گفتمان سلبی به پاسداری از سرزمین – حاکمیت و مردم در برابر خطرات و تهدیدات دشمنان کشور معطوف شده است
کسب و تامین ایمنی مادی و معنوی	مسئولیت نظام‌های حکومتی در جهت کسب و تامین ایمنی مادی و روانی ملت خود
	ایمن و در امان بودن ملت
تلاش جهت تامین نیازهای حیاتی جامعه	وجود امکان برای تامین نیازهای حیاتی کشور و مردم
حفظ و حمایت از ارزش‌های داخلی با اتخاذ تصمیمات صحیح	سیاست‌ها و تصمیمات لازم برای حمایت از ارزش‌های داخلی در برابر تهدیدات خارجی
	از دید کنشگر یعنی حفظ ارزش‌ها و آرمان‌ها و فرهنگ یک جامعه در عین وجود ارتباطات داخلی و خارجی.
	امنیت ملی زمانی حاصل می‌شود که در صورت اجتناب از جنگ، آن کشور در معرض قربانی کردن ارزش‌های خود نباشد
	در صورت ورود به جنگ بتواند با پیروزی در جنگ ارزش‌های خود را پاس بدارد.
انجام اقدامات سلبی و ایجابی برای توسعه قابلیت‌های ملی و افزایش احساس مسئولیت حکومت	انجام اقدام‌های ایجابی برای توسعه قابلیت‌های ملی و افزایش احساس مسئولیت حکومت در پاسخ گویی به نیازهای حیاتی جامعه
	حفظ ملت به واسطه تکیه بر تسهیلات نظامی و نیروهای مسلح و نظامی گری
	امنیت ملی در گفتمان ایجابی ضمن حفظ منافع ملی به دنبال کسب فرصت‌ها برای توسعه و پیشرفت است.
افزایش قدرت نظامی و تسلیحاتی توسط دولت	کوشش دولت‌ها برای افزایش قدرت نظامی و تسلیحاتی معطوف
	بالابردن توان نظامی موجب میشود که تهدیدهای خارجی نتواند کشور را از پی گرفتن منظور خود که همانا حفظ حیات و پیشبرد منافع ملی است باز دارد.

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

مفاهیم	گزاره
بقای دولت با به کارگیری قدرت اقتصادی ارتش و توان سیاسی و استفاده از ابزار دیپلماسی	امنیت ملی به الزاماتی اشاره دارد که بقای دولت ملی را از طریق به کارگیری قدرت اقتصادی ارتش و توان سیاسی و استفاده از ابزار دیپلماسی حفظ نماید
امری الزامی برای ادامه حیات	برای آنها که معنای امنیت را با وجود خود لمس کرده‌اند و به الزام وجود آن برای ادامه حیات و انجام امور روزانه و برنامه ریزی‌های مرتبط با آینده واقف هستند
	برای افرادی که هم سوی جمهوری اسلامی ایران هستند حفظ امنیت بسیار مهم می‌باشد و باعث دلگرمی آنها می‌شود
	فی الواقع در نبود امنیت امکان هرگونه فعالیتی در جامعه محدود و پس از مدتی از بین می‌رود
تضمین کننده آینده و فعالیت‌ها	فی الواقع در نبود امنیت امکان هرگونه فعالیتی در جامعه محدود و پس از مدتی از بین می‌رود
	وجود امنیت در جامعه می‌تواند تحمل بسیاری از مشکلات تحمیلی را برای مردم آسان‌تر سازد و امید به آینده را در میان آنان افزایش دهد.
	اهمیت بالا زیرا در کمال آرامش به اهداف خود خواهند رسید.
پایه‌های مقاومت نظام جهت رشد و تعالی	امنیت اجتماعی و فرهنگی، امنیت اقتصادی، امنیت سیاسی، امنیت نظامی و امنیت در فضای مجازی (که امروزه اهمیت ویژه‌ای پیدا کرده) همه و همه به عنوان عوامل مقاوم پایه‌های یک نظام مطرح و ارتقاء حداکثری آنها منجر به رشد و تعالی یک جامعه میشود
اهمیت بالا جهت تداوم نظام (نظر موافقان)	اهمیت بالا زیرا در کمال آرامش به اهداف خود خواهند رسید
	اگر موافق با جمهوری اسلامی باشد پر اهمیت بوده و در جهت آن تلاش خواهد نمود و بلعکس
	برای کشورهای هم سوی جمهوری اسلامی ایران حفظ امنیت بسیار مهم می‌باشد و باعث دلگرمی آنها می‌شود و برای دشمنان سبب می‌شود تا کسی جرات مقابله با ابر قدرت‌ها را نداشته باشد
اهمیت کم به علت تهاجم بالا (نظر مخالفان)	کنشگران معتقدند به دلیل تهاجمات فرهنگی بیگانگان و مانور معارضان در شبکه‌های مجازی امنیت کشورمان کم اهمیت شده است
	برای کشورهای هم سوی جمهوری اسلامی ایران حفظ امنیت بسیار مهم می‌باشد و باعث دلگرمی آنها می‌شود و برای دشمنان سبب می‌شود تا کسی جرات مقابله با ابر قدرت‌ها را نداشته باشد
نسبی بودن اهمیت امنیت	مسئله اهمیت داشتن و یا نداشتن امنیت اسلامی بین افراد مختلف کاملا نسبی است
جایگاه ویژه امنیت شهروندی به علت تأثیر بر امنیت ملی	به عنوان یک اصل بنیادین و اخلاقی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است
	بسیار پر اهمیت است چرا که امنیت و حریم خصوصی شهروندان مستقیما امنیت ملی را در بر خواهد داشت
	هر اقدامی که توسط دولت در جهت حفظ حریم خصوصی و امنیت جامعه و شهروندان شود قطعا تأثیر مثبت و مستقیم روی امنیت ملی خواهد داشت و هر دو مکمل یکدیگر خواهند بود.
	برای هر دولتی ایجاد حس امنیت و آرامش برای شهروندان پر اهمیت بوده و در اولویت قرار دارد
	برای همه دولت‌های متعهد دنیا شهروندان در اولین اولویت قرار دارند
	همه مسئولین در راستای تحقق آن گام برمیدارند.
	امنیت از چنان جایگاهی در میان دولتها برخوردار است که در سیاست بین‌الملل از آن با عنوان سیاستهای اعلی نام برده می‌شود.

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

مفاهیم	گزاره
به روزترین موضوع همراه با قانون مدون	در زمره کنونی‌ترین موضوعات حقوق هر انسان است لذا، توجه همه دولتها را به خود جلب کرده است
	از جمله مهمترین وظیفه دولتمردان به روزکردن قوانینی است که در حوزه حریم شخصی افراد وضع شده‌اند
	و باید در این راستا تلاش نماید زیرا هرچه شهروندان از نرم‌افزارها و پیامرسان‌های داخلی و بومی استفاده نمایند امنیت اطلاعات شهروندان نیز حفظ شده و از جاسوسی عوامل خارجی نیز با تدوین قوانین خاص جلوگیری میشود
	بند خ از منشور حقوق شهروندی مواد ۳۶ تا ۴۲ این منشور را شامل می‌شود و حق حریم خصوصی نام گرفته است
	مناسب است دولت، رویکرد فکری درستی در قوهٔ مجریه راجع به الزامات قانون اساسی برای حمایت از حریم خصوصی مردم در پیش بگیرد که به‌جز حریم خانوادگی و مسکن افراد و حریم فکری و اعتقادی و شخصی و حریم اطلاعات هویتی و احوال شخصیهٔ افراد، حریم خصوصی در حوزهٔ ارتباطات و مکاتبات و مذاکرات افراد را نیز تحت پوشش قرار دهد.
	دولت برای تحقق ماده ۳۶ باید از اِعمال رویکردهای اجرایی که نقش در حریم خصوصی مردم ازجمله حریم ارتباطات را امری غیرمهم و معمولی جلوه می‌دهد جلوگیری کند.
	یکی از بارزترین دستورات حفظ حریم خصوصی را به غیر ازمواد قانون اساسی در دستورات ۸ ماده‌ای امام خمینی (ره) بیان کرد.
	بسیاری از کشورهای دنیا برای آنکه حفظ حریم خصوصی افراد را دارای ضابطه نمایند قوانینی را در این راستا وضع نمودند
اهمیت ناچیز و یا سطح دوم برای دولتمردان	امنیت و حریم خصوصی شهروندان به میزان کمی برای دولتمردان اهمیت دارد
	زیرا اولویت اول برقراری و حفظ امنیت ملی است که دولتمردان سعی دارند کلیه اقدامات را در این حوزه انجام داده و امنیت ملی را حفظ نمایند،در مرحله بعد امنیت و حریم خصوصی شهروندان حائز اهمیت است.
نقش بیش از حد دولتمردان در حریم خصوصی مردم	نباید از یاد برد که بخشی از نارضایتی محصول حس مردم از نقش قدرت سیاسی در زندگی و حریم شخصی ایشان است. تعریف‌نشده ماندن حریم خصوصی نیز بر احساس نارضایتی ذهنی افزوده است.

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

جدول شماره ۳- فرایند استخراج مقولات اصلی

مفاهیم	مقولات اصلی
وجود نظارت و پایش و بازیابی اطلاعات	وجود کنترل و نظارت‌ها
سرقت و لو رفتن اطلاعات شخصی	خلاء امنیت اطلاعات
آسیب‌های احتمالی پیش روی کاربران	تهدیدات پیش روی کاربر
توانایی ملت در حفاظت از دارایی مادی و معنوی خود در برابر تهدیدات و خطرات	تامین و حفاظت دولت از دارایی و نیازهای مادی و معنوی
کسب و تامین ایمنی مادی و معنوی	
تلاش جهت تامین نیازهای حیاتی جامعه	
حفظ و حمایت از ارزش‌های داخلی با اتخاذ تصمیمات صحیح	تصمیم‌گیری صحیح و احساس مسئولیت بالای دولت و حکومت
انجام اقدامات سلبی و ایجابی برای توسعه قابلیت‌های ملی و افزایش احساس مسئولیت حکومت	
افزایش قدرت نظامی و تسلیحاتی توسط دولت	بقا و افزایش قدرت سیاسی به وسیله تسلیحات نظامی و دیپلماسی
بقای دولت با به کارگیری قدرت اقتصادی ارتش و توان سیاسی و استفاده از ابزار دیپلماسی	
امری الزامی برای ادامه حیات	لازمه‌ی ادامه حیات
تضمین کننده آینده و فعالیت‌ها	
پایه‌های مقاومت نظام جهت رشد و تعالی	ضامن رشد و تعالی نظام
اهمیت بالا جهت تداوم نظام (نظر موافقان)	
اهمیت کم به علت تهاجم بالا (نظر مخالفان)	فقدان اهمیت برای مخالفان
نسبی بودن اهمیت امنیت	اهمیت نسبی امنیت
جایگاه ویژه امنیت شهروندی به علت تأثیر بر امنیت ملی	رشد صعودی اهمیت تا حد قانون نویسی
به روزترین موضوع همراه با قانون مدون	
اهمیت ناچیز و یا سطح دوم برای دولتمردان	نزول اهمیت امنیت شهروندی
نقش نظارتی و کنترلی بیش از حد دولتمردان در حریم خصوصی مردم	عبور از حریم امنیت شهروندی توسط دولتمردان

جدول شماره ۴-فرایند استخراج مقولات هسته‌ای

مقولات اصلی	مقولات هسته‌ای
وجود کنترل و نظارت‌ها	کنترل اطلاعاتی
خلاء امنیت اطلاعات	آسیب‌های سایبری
تهدیدات پیش روی کاربر	
تامین و حفاظت دولت از دارایی و نیازهای مادی و معنوی	حفاظت همه جانبه دولت از ملت
تصمیم‌گیری صحیح و احساس مسئولیت بالای دولت و حکومت	وجود مسئولیت و تصمیمات صحیح دولتی
بقا و افزایش قدرت سیاسی به وسیله تسلیحات نظامی و دیپلماسی	افزایش قدرت سیاسی دولت
لازمه ادامه حیات	پارادوکس اهمیتی
ضامن رشد و تعالی نظام	
فقدان اهمیت برای مخالفان	
اهمیت نسبی امنیت	نسبیت امنیتی
رشد صعودی اهمیت تا حد قانون نویسی	پارادکس اهمیت امنیت شهروندان
نزول اهمیت امنیت شهروندی	
عبور از حریم امنیت شهروندی توسط دولتمردان	گسست حریم امنیت شهروندی

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

جدول شماره ۵- مقوله های اصلی و مقوله هسته نهایی

مقولات هسته‌ای	مقوله هسته نهایی
کنترل اطلاعاتی	چالش های نقش دولت در فضای مجازی
آسیب‌های سایبری	
حفاظت همه جانبه دولت از ملت	
وجود مسئولیت و تصمیمات صحیح دولتی	
افزایش قدرت سیاسی دولت	
پارادوکس اهمیتی	
نسبیت امنیتی	
پارادکس اهمیت امنیت شهروندان	
گسست حریم امنیت شهروندی	

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

۱۱-یاسمی‌نژاد، عرفان؛ آزادی، اکرم؛ امویی، محمدرضا (۱۳۹۰). فضای مجازی، امنیت اجتماعی، راهبردها و استراتژی‌ها، همایش ملی صنایع فرهنگی نقش آن در توسعه‌ی پایدار.

۱۲-صادقیان، سیدجلال (۱۳۸۸). «بررسی نقش کارکردی رسانه‌ها در امنیت ملی و عمومی»، **فصلنامه دانش انتظامی**، سال۱۲، شماره ۱: ۱۶۶-۱۸۹.

13-Alassiri, A. A., Binti, M. and Bin Ghazali, M. R. (2014). Usage of Social Networking Sites and Technological Impact on the Interaction Enabling Features. International Journal of Humanities and Social Science. 4(4), 17-32.

14-Tyler, T. (2012). Social networking and globalization, Mediterranean journal of social sience. Volume 4(6) 117-131

15-Azarias, R., Sam, Sh., Mitul, T., Brian, N. (2012). Social Networking in Developing Regions, University of Michigan, bnoble@ umich.edu

Sandia. (2012). Cyber Threat Metrics, Sandia National Laboratories.

References

۱-شهریاری، حمید (۱۳۹۷). »فضای مجازی، شبکه‌های اجتماعی و حاکمیت«، **ره‌آورد نور**، شماره ۵۶: ۸-۲۹.

2-Qualitative Study of Challenges Posed by Cell Phone Social Networks in Users' Lives Azargholizadeh, Abbas Zamani. *Rasaneh*, 2017; 28(1): 103-119.

۳-حسن خانی، الهام (۱۳۹۲). »سیاست گذاری راهبرد دفاعی: مطالعه موردی پدافند غیرعامل«، فصلنامه تخصصی علوم **سیاسی**، سال نهم، شماره ۲۳: ۲۴۵-۲۲۳.

4-Rabbani Khorasghani, A., et al. (2009). "Grounded Theory approach." Journal of Applied Sociology **20**(4): 169-183.

۵-صدوقی، مرادعلی (۱۳۸۲). »رسانه، سلاح جنگ یا ابزار حل منازعه«، **فصلنامه پژوهش و سنجش**، ویژه رسانه جنگ. شماره ۳۴: ۱۹-۳۱.

۶-بیگدلو، مهدی (۱۳۹۰). »تأثیر پدافند غیرعامل بر قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران«، **فصلنامه راهبرد دفاعی**، سال نهم، شماره ۳۴: ۱۴۶-۱۷۹.

۷-اقبالی، میثم و خلیل‌زاده، مونا (۱۳۹۷). »جنگ روانی و نقض اصل عدم مداخله در امور داخلی توسط رسانه‌های فراملی.« **فصلنامه مطالعات علوم اجتماعی**، شماره ۵: ۱۸-۲۶.

8-Esmaeili A; Sanaghorbani J: Explain the probable and desirable scenarios of cyber threats of the Islamic Republic of Iran. Journal of National Security, Volume 8, Issue 28, Summer 2018, Page 179-205

9-khalilipor Roknabadi, A. and Y. Nooralivand (2012). "Cyber threats and national security." Strategic Studies Quarterly **15**(56): 167-196.

10-Ameli, S. r. and H. Hassani (2012). "Dual Specialization of Deviances and Abnormalities of Virtual Space: A Comparative Study of International Policies." Journal of Iran Cultural Research 5(1): 1-30.

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

Challenges related to the government Role in Cyberspace Provide: A Grounded Theory

Abbassian K (PhD Candidate) *, Afshani SAR (PhD), Eslami H (PhD)

Abstract

Introduction: Because if messengers and social networking channels are formed and hosted on foreign service platforms, we will see political, cultural, and so on threats .In this case, the control and monitoring of social emotions and the observation of political currents are out of reach of outsiders and the aliens take over the public opinion by analyzing the content. In the meantime, the country is pursuing defense strategies to maintain national security. The present study was designed to answer the question: to what extent has government's role and control been in controlling virtual social networks to maintain security? And how can the security of these networks be maximized through passive defense?

Methods: The present study was conducted using qualitative method and grounded theory approach, which selected 19 informants as the target population through theoretical and purposeful sampling. In-depth interview was the most important technique for collecting background data in this study and data analysis was done through different coding methods.

Results: Implementation and coding of the statements derived from the interviews consisted of 20 concepts, 13 main categories, 9 core categories and finally one final core category, Challenging the Role of the Government in Cyberspace.

Keywords: Virtual Social Networks, Government, Supervision, Control, Security, Non-Agent Defense

---

*Corresponding Author: PhD Student in Media Management, Yazd Branch, Islamic Azad University, Yazd, Iran

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]